

Çempionlygy gazanmakdan başga alajy ýokdy

Category: Kitapcy, Sport we turizm

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Çempionlygy gazanmakdan başga alajy ýokdy ÇEMPIONLYGY
GAZANMAKDAN BAŞGA ALAJY ÝOKDY

Pandemiýa başlany bári ýeke futbol duşuşygyna tomaşa etmändim. «Galatasarayıň» ligany başinji orunda tamamlanynda gynamadym. Diňe Fatih (Terim) halypanyň şunça ýerliksiz ýazgarylmalara garamazdan, sesini çykarman durmagyny diýseň hikmetli-manyly gördüm. Herniçik-de bolsa, ol kimiň çempion boljagyny aňsyrdy! Näme diýenmiş Sagdy Şirazy:

“Iki zat aklyň kemligini görkezýär. Geplemeli ýerde dymmak, dymmaly ýerde-de geplemek.”

Fatih halypa bu sezon sözüň doly manysynda bäsleşik bolmandygyna, “kimdir birileriniň” pula mätäçlik çekýändigine düşündi!

«Başakşehirin» çempionlygy gazanmagy bilen çekişmeler başlady, megerem bu gyzgyn çekişmeleriň ýene birnäçe ýyla çenli gowry ýatjaga meňzänok...

Mysal bereýin:

Baş ýyl ön «Taýms» («Times») žurnalynyň sahabynda nemes futbol klubynyň suraty bardy: «FC Schalke 04».

Mawy-ak reňkli topar 1904-nji ýylyň 4-nji maýynda döredildi, emma işçiler synpynyň toparyna öwrüldi. Uly kömür kánleriniň ýerleşýän ýerinde döredilendigi üçin «şahtýorlar» lakamy bilenem at aldy.

Toparyň ykbaly ýeke janköýeri sebäpli düýpgöter üýtgedi: Adolf Gitler!

«Taýmsyň» sahabyndaky habaram şudy: “Futbolyň iň erbet elli janköýeri” sanawynyň başynda Gitler bardy. Habarda aýdylşyna görä, Gitler «Schalke 04» futbol toparynyň ölemen janköýeri eken. Toparyň şol döwürlerdäki gazanan üstünlikleriniň gözbaşynda nasistler (nemes faşistleri) durýardy.

«Taýms» pikirini Gitleriň häkimiýet başynda bolan 1933-1945-nji ýyllar aralygynda «Schalke 04» toparynyň alty gezek çempion bolandygy bilen delillendirýärdi. (Topar öz taryhynda jemi ýedi gezek çempionlyk gazanypdy, olaryň iň soňkusy 1958-nji ýylda.)

Mesele şudy:

Bassyr birnäçe gezek çempion bolýan «Schalke 04» “Täze Germaniýanyň” mysaly hökmünde nemes faşizminiň propoganda serişdesine öwrülipdi!

Eýse «Başakşehir» «Täze Türkiýäniň» (“Yeni Türkiye”) mysalymyka?

■ SYÝASAT-FUTBOL GATNAŞYKLARY

Futbol XX asyrda köpçülikleýin häsiýete eýe bolup başlan wagtyndan bäri syýasatyň üns merkezinden düşmän gelyär.

Klublaryňam muňa känbir garşylygy ýok, syýasatçylaryň berjek ykdysady, sosial we syýasy güýjünden peýdalanmak olaryňam bähbidine...

Türk futbolunyň taryhynda munuň anyk mysallary kän. Meselem... Milliýetçilik akymyny güýçlendirmek islän ittihatçylar Izmirde «Altaý» futbol klubyny döretdiler. Stambulda bolsa «Galatasaraydan» bölünen “Progres” klubyny satyn aldylar. Adyny üýtgedibem «Altınordu» goýdular, başlygy edibem Talat paşany oturtdylar... Birinji jahan urşunda «Fenerbahçe», «Beşiktaş» we «Galatasaray» futbol klubynyň oýunçylary eline ýarag alyp fronta gitse, «Altınordaly» futbolçylary harby gullukdan boşatmak barada karar çykaryldy. Häziriň üç uly kluby şol wagt ýaşyl meýdança ýetmezçilik edýän oýunçylary bilen çykýan bolsa, «Altınordu» bassyr iki ýyl çempion boldy! Şeýle-de, «Galatasaraydan» aýrylanlaryň döreden (täze döredilendigi üçin iň aşakky ligadan başlamalydygyna garamazdan, ikinji ligadan hatara goşulan) «Güneş» futbol topary-da 1937-38-njy ýylyň futbol möwsüminiň çempiony boldy. Açylyş dabarasy «Beyoğlu Halk Fırkası» sport merkezinde

geçirilen we başlygy edilip Atatürküň kömekçisi Jewat Abbas Güreriň bellenen topary 1938-39-njy ýylyň futbol möwsümine şowly başlady, ilkinji dört duşuşykda üç ýeňiş, bir deňme-deňlik gazandy, emma Atatürküň aradan çykmagy bilen ligadan çekilip, öz-özlerini ýatyrdylar!

Syýasat futbol klublaryny propoganda serişdesi hökmünde hemişe ulandy we ulanyp gelýär. Hut şonuň üçinem käwagt “täze režimiň” simwoly bolsun diýip, “täze toparlar” döredilýär!

Dogry ýa nädogry, şunsy hakykat:

Taryh «Başakşehiri» “Erdoganyň topary” hökmünde sahypalaryna ýazar, onuň çempionlygyny-da “şaibe” (şübhel, kirli, hapa, kemter we ş.m manylarda -t.b.) sözi bilen birlikde ýatlar...

■ PUL... PUL... PUL...

Futbol janköýerleri gowy bilýändir:

Bu sezon iki giýewden biriniň topary çempion bolmalydy:

Ýa-ha Göksel Gümüşdagyň başlyklyk edýän «Başakşehiri» ýa-da Berat Albaýragyň goldaýan «Trabzonspor»...

Şu ýyl şäher kluby «Trabzonspor» çempion bolar öýdýärdim. Çempionlygy ardurja elden giderdiler. Bu geleňsizlikde oýunlaryň tomaşaçysyz oýnalmagy nä derejede täsir etdikä? Ýeri bolýa. Bular ýaly sowallaryň üstünde jedelleşilmejek derejede hakyky futboldan uzak sezon geçdi...

Esasy gözden salynmaly däl zat şu:

Futbol – industriýadyr we muny pulsuz göz önüne getirmek mümkin däl. Türkiýäniň Super ligasy 750 million € barabar girdejisi bilen Ýewropanyň iň uly ýedinji ligasydyr...

Stambul şäher häkimligi (İstanbul Büyükşehir Belediyesi) girdejilerini ýitiren «Başakşehir» şu ýyl çempion bolmadyk bolsa, dargap giderdi. Ol bu dargamadan halas boldumy ýa-da “halas edildimi” diýmegiň hajaty yok! Näme üçin? Meselem diňe futbolda “Täze Türkiýe” prototipini döretmek üçinmi? Yogsa-da... Hem liga çempionlygy bilen 156 million lira, hem Çempionlar ligasyna “aýak basdy” puly bilen 15.2 million € olaryň kassasyna girer. Beýleki goşmaça bonuslar bilenem UEFA-dan geljek girdeji 25 million € çenli artar... Şunça girdejisi

bilen «Başakşehir» katarlylara satylarmyka?

Häkimiýetiň güýji bilen futbol arkaly ummasyz pul gazanylýar...
(Heh, onsoňam! -Gökçekler ýaly – bu sezon olaryň topary
«Osmanlyspor» hem ligadan düşdi!)

Şol ikiarada...

Katarlylara degişli «Beint Sport» batansoň, häkimiýetiň
“gomoseksualizmiň” üstünden (Türkiýede dört ýyl bäre dowam
edip gelýän) «Netflix» çekişmesini döretmegini nähili
teswirläp borka? Jogaby ýokardaky setirleriň arasynda...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 22.07.2020 ý.

Terjime eden: Guwanç MÄMİLİYEW,
Stambul uniwersitetiniň talyby. Sport we turizm